

Co to za wypowiedzenie?!

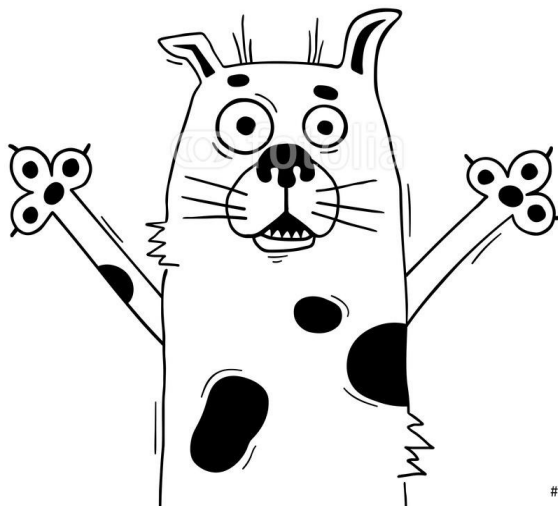
Oho!

Algorytm postępowania.

1. Znajdź wszystkie **orzeczenia** (tzn. czasowniki w formie osobowej, czasowniki zakończone na -no, -to; czasowniki niewłaściwe np. trzeba, można, należy, warto).

* Znalazłeś jedno orzeczenie? → to zdanie pojedyncze – rysujemy drzewiasty wykres.

* Znalazłeś dwa orzeczenia? → to zdanie złożone – rysujemy małe wykresiki złożone z kropek i kresek.

#181559989

Uwaga! Znalazłem bezokolicznik, co robić?

* Sprawdź, czy nie jest to dopełnienie lub część czasu przyszłego złożonego np.

Tomuś lubi jeść brokuły.

(podmiot+orzeczenie+ dopełnienie+ dopełnienie) → zdanie pojedyncze

Jutro będziemy śpiewać kolędy. → czas przyszły złożony → zdanie pojedyncze

* Jeśli natomiast bezokolicznik ewidentnie stoi w centrum innego wypowiedzenia składowego, np.:

Poszedł do sklepu, by kupić brokuły.

To mamy do czynienia z równoważnikiem zdania. Równoważnik nie jest zdaniem, ale jest mu równy. Traktujemy takie wypowiedzenie, jak wypowiedzenie złożone.

to mamy do czynienia ze **zdaniami podrzędnie złożonymi**.

Zdanie podrzędnie złożone – zdanie złożone z wielu zdań składowych, w którym jedno z nich (zdanie podrzędne) uzupełnia treść drugiego (zdania nadrzędnego) i zastosowane samodzielnie nie zachowuje sensu, np. *Okazało się, że pisali o tym wszystkie gazety.*

Zdania składowe oddziela się przecinkiem. **ZAWSZE**

Zdanie podrzędne zastępuje jakąś brakującą część zdania nadrzędnego.

Części zdania to: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik.

Części zdania mają swoje konkretne pytania np.:

- przydawka → jaki?, który?, czyj?
- dopełnienie → kogo?, czego?, komu?, czemu?, co? Kim? czym?;
- okolicznik → jak, gdzie, kiedy?.

W zależności od tego, jaką **brakującą część zdania** dane wypowiedzenie uzupełnia, **takim jest typem zdania podrzędnego**.

- Zdanie zastępujące przydawkę (odpowiadające na pytania przydawki) → zdanie przydawkowe
- Zdanie zastępujące dopełnienie (odpowiadające na pytania dopełnienia) → zdanie dopełnieniowe
- Zdania zastępujące okolicznik (odpowiadające na pytania okolicznika) → zdanie okolicznikowe
- Zdanie zastępujące podmiot (odpowiadające na pytania podmiotu) → zdanie podmiotowe

KOLEJNOŚĆ NIE MA ZNACZENIA!

ZDANIE NADRZĘDNE MOŻE BYĆ PIERWSZYM LUB DRUGIM ZDANIEM SKŁADOWYM.

WAŻNE JEST, ŻE WŁAŚNIE W NADRZĘDNYM BRAKUJE INFORMACJI I TO ONO WYMAGA UZUPEŁNIENIA.

ZDANIE PODRZĘDNE ODPOWIADA NA PYTANIE.

1 Wyjdziemy (kiedy?), 2 kiedy się zrobisz na bóstwo.

1 (kiedy?) 2 Kiedy się zrobisz na bóstwo, wyjdziemy.

A zdanie orzeczeniowe?

NIE MA takich! Natomiast zdarzają się zdania wyjaśniające, co się kryje pod zaimkiem będącym orzecznikiem w orzeczeniu złożonym. Są to **zдания orzecznikowe!**

On jest taki, że dziewczyny się nim zachwycają.

Orzecznikiem jest zaimek („taki”), sam w sobie nie niesie konkretnej treści. Drugie zdanie wyjaśnia, co się kryje pod „taki”)